



Fővárosi Ítéletábra

Az ügy száma: 1.Pf.20.219/2023/4.

A felperes: felperes, felperes lakcíme, tartózkodási helye: felperes tartózkodási helye

A felperes képviselője: dr. Szabó Gábor ügyvéd, felperesi képviselő címe

Az alperes: alperes, alperes címe

Az alperes képviselője: dr. Nagy József Gyula ügyvéd, alperesi képviselő címe

A per tárgya: személyiségi jog megsértésének megállapítása

Az elsőfokú bíróság: Budapest Környéki Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 11.P.20.140/2022/35.

í t é l e t:

A Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 45.000 (negyvenötezer) forint másodfokú perkoltséget, továbbá az államnak 144.000 (száznegyvennégyezer) forint fellebbezési illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékbevételei számlájára e határozat meghozatalának napjától számított 60 napon belül.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított és a fellebbezés elbírálása szempontjából jelentős tényállás szerint a felperes az alperesnél töltötte szabadságvesztés büntetését, amikor 2020. április 7-én az ebédosztást követően a dohánytermékét követelte, az ebédet és a büntetés-végrehajtási (a továbbiakban: bv.) felügyelőt ócsárolta, önkárosítással fenyegetőzött. Erre tekintettel az alperes 15 óra 15 perctől 15 óra 25 percig bilincset alkalmazott vele szemben. Ezt követően – fizikai ellenállása, önkárosításának hangoztatása miatt – biztonsági elkülönítésbe került a 235. számú helyiségbe, amely az ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító elítéltek elhelyezésére szolgál. A helyiségben 15 óra 25 perctől 21 óra 15 percig kezeit és lábait összehilincselték, továbbá bilincsrögzítő övet helyeztek rá. A biztonsági elkülönítés megszüntetését követően elvégzett egészségügyi vizsgálat megállapította, hogy a felperesen nem volt külsérelmi nyom, a 2020. április 8-i orvosi vizsgálat eredményeként pedig a dokumentációban rögzítették, hogy mindkét csuklóján látszódnak a bilincselés nyomai. A felállított diagnózist „betegség nélküli”-ként határozták meg.

[2] A felperes az ellene 2020. április 7-én indult fegyelmi eljárás eredményeként fegyelmi fenyítésben részesült 2020. április 24-én, a személyi állomány tagjának megsértése miatt két hónapig megtiltották részvételét a bv. intézet programjain.

[3] A felperes keresete annak megállapítására irányult, hogy az alperes megsértette az emberi méltóságát a 2020. április 7-i bilincselés alkalmazása során, valamint az

egészséghez, testi épséghez fűződő személyiségi jogát a csuklóján elszenvedett sérülések miatt („A” kereset). Kérte az alperes kötelezését az eljárás során felmerült perköltségek megfizetésére.

[4] Kérte továbbá, hogy a bíróság kötelezze az alperest 375.000 forint sérelemdíj és késedelmi kamat megfizetésére („B” kereset). E keresete vonatkozásában külön perköltségigényt terjesztett elő.

[5] A felperes keresetei jogszabályi alapjaként hivatkozott az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény 10. cikkének 1-3. pontjára, a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (Egyezségokmány) 7. és 10. cikkére, a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzéséről szóló európai egyezményre (Magyarországon az 1995. évi III. törvénnyel kihirdetve), Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) *I. cikk* (1), (3) bekezdésére, *II. cikkére*, *III. cikkére*, a *IV. cikk* (4) bekezdésére, a *XX. cikk* (1) bekezdésére, a *XXIV. cikk* (2) bekezdésére, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (1) és (2) bekezdésére, a 2:43. § *a*) pontjára, a 2:45. § (2) bekezdésére, a 2:51. § (1) bekezdésére, a 2:52. §-ára és a 6:48. §-ára. Keresete jogszabályi alapjaként megjelölte továbbá a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 9. §-át, a 83. § (4) és (8) bekezdését, a 118. § (1) bekezdését, 146. §-át, 148. §-át, valamint a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény (a továbbiakban: Bvszt.) 11. §, 15. §, 16. § és 19. §-át.

[6] Előadta, hogy nem követett el kényszerintézkedés, illetve mozgáskorlátozó eszköz alkalmazását indokoló fegyelmi vétséget. Az ebédosztást követően szeretne volna zárkájába vinni és ott elfogyasztani a bv. intézet boltjában vásárolt ételt, azonban ezt a bv. felügyelő nem engedte neki, fegyelmi vétségnek minősítette tettét és emiatt kényszerítő, mozgáskorlátozó eszközként bilincset alkalmazott vele szemben. A biztonsági elkülönítésre nem volt ok, arra jogsértően került sor. Úgy ítélte meg, hogy a hat órát meghaladó, rendkívül szoros bilincsel végrehajtott mozgáskorlátozás szükségtelen szankció volt, annak elrendelése előtt nem figyelmeztették, várható időtartamáról nem tájékoztatták. A kényszerítő eszköz több órán át tartó alkalmazása szenvedést okozott neki, sem enni, sem inni nem kapott, vécére nem mehetett, ezért kénytelen volt ruhájába vizelni. Az alperes eljárása embertelen és megalázó volt számára. A bilincselés alatt nem ellenőrizték a bilincs szorosságát, nem vizsgálták rövid időnként, hogy fennáll-e a bilincselés indoka. Mindkét csuklóján két-két helyen 2-5 cm hosszú véres sebek keletkeztek, amelyekre semmilyen segítséget, ápolást nem kapott, hetek múltán is korlátozott volt a mozgásfunkciója.

[7] A sérelemdíj mértéke körében hivatkozott arra, hogy az összeg meghatározásánál figyelembe kell venni a sorozatos mulasztásokat, melyek az alperesnek róhatóak fel és a nagyfokú embertelen és megalázó bánásmódot alátámasztják.

[8] Előadta, hogy a csuklójáról készült fotókat az élettársa készítette róla Skype beszélgetésük alkalmával, az eset utáni másnap vagy harmadnap. A 2020. április 8-án felvett ambuláns lap is bizonyítja a csuklóján látható nyomokat.

[9] Az alperes maga is elismerte, hogy nem kötelezettsége folyadék és vécé biztosítása az ön- és közveszélyes magatartást tanúsító fogvatartott elkülönítésére szolgáló 235. számú zárkában történő elhelyezés időtartama alatt. A felperes álláspontja szerint ez önmagában kimeríti az embertelen bánásmód fogalmát, mert nyilvánvalóan testi-lelki szenvedést okoz, sérti testi egészséghez, emberi méltósághoz fűződő jogát. Hivatkozott továbbá a Magyar Helsinki Bizottság 2016. október 6-án kelt jelentésére is.

[10] Az alperes érdemi ellenkérelmében a felperes keresetének elutasítását, perköltségben marasztalását kérte.

[11] Álláspontja szerint nem sértette meg a felperes személyiségi jogait. A felperes a zárkájában a „szintes” felügyelővel tiszteletlen hangnemben beszélt, majd önkárosítással fenyegetőzött, ezért a felügyelet a bilincs használatával nyugtatni, egyben védeni akarta. Továbbra is hevesen szitkozódott, így biztonsági elkülönítésére került sor, amelyet 21 óra 15 perckor a biztonsági tiszt megszüntetett, mivel a felperes megnyugodott. A felperes a biztonsági zárkából kikerülve azonnal egészségügyi ellátást kapott, akkor panaszmentes volt, külsérelmi nyom nem látszott rajta. Az eseményt követő napon készült ambuláns lap rögzítette, hogy a bilincs nyoma látszott, külsérelmi nyom nem volt, a felperes bántalmazást negált, hámsérülése nem volt.

[12] Az eseményről pontos adminisztratív nyilvántartás készült, több dokumentumot maga a felperes is aláírt, tartalmát elfogadva. A felperes minden elvárható szabályt megsértett, ellenállt az intézkedésnek verbálisan és fizikailag, önmagát és környezetét is fenyegette. A rendelkezések, intézkedések, eljárások és egészségügyi ellátások mindenben megfeleltek a protokollnak. A biztonsági zárkában 24 órán keresztül, zárt láncú informatikai rendszer működik, személyes ellenőrzésre pedig minimum 15 percnként kerül sor úgy, hogy a felügyelő megnézi a fogvatartottat, megállapítja – kérdéssel és rátekintéssel –, hogy milyen állapotban van és elállt-e a szuicid szándékától.

[13] Az alperes előadta, hogy az elkülönítést követően nem merült fel információ arról, hogy felperes vizelettartási problémák miatt a nadrágjába engedte a vizeletét, aminek megtörténte esetén a felügyeletnek külön feljegyzést kellett volna készítenie. Vitatta, hogy a keresetben megjelölt és hivatkozott sérülések a tárgyi időszakban keletkeztek a bilincselés eredményeként, mivel a láttelek tanúsága szerint a felperesnek nem volt sérülése. A biztonsági helyiségből távozás után a felperes panaszt nem jelentett be, kérelmet nem adott elő, rajta külsérelmi nyom nem volt tapasztalható. Hangsúlyozta, hogy a felperes a tárgyi időszakban a legmagasabb biztonsági besorolásban volt, antiszociális magatartása miatt nehezen illeszkedik társai közé, nehezen szocializálódik.

[14] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította és a felperest az alperes javára 90.000 forint perköltség, az állam javára 108.000 forint meg nem fizetett elsőfokú eljárási illeték megfizetésére kötelezte.

[15] Alkalmazott jogszabályként ismertette az Alaptörvény *I. cikk* (1) és (3) bekezdését, *II. cikkét*, a *III. cikk* (1) bekezdését, a Ptk. 2:42. § (2) bekezdését, a 2:43. § *a*) pontját, a 2:51. § (1) bekezdését, a 2:52. § (1), (2) bekezdését, a Bv. tv. 145. § (1)-(5) bekezdését, a 146. § (1) bekezdés *a*) és *d*) pontját, a 146. § (2) bekezdését, a 146. § (3) bekezdés *a-f*) pontját, a 146. § (4)-(6) bekezdését, a 147. § (1) bekezdés *b*) pontját, a 147. § (2), (4), (4a) és (7) bekezdését, a 148. §-át, a Bvszt.15. § (1) bekezdését, a 16. § (1) és (4) bekezdését, a 19. § (1) bekezdését, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 279. § (1) bekezdését.

[16] Mind a személyiségi jogsértés felróhatóságtól független jogkövetkezményei alkalmazásához, mind a sérelemdíj iránti igény teljesítéséhez szükségesnek tartotta a jogsértés tényének bizonyítását. Megállapította, hogy a felek között a biztonsági elkülönítés alatti bilincselés, annak szükségessége, alkalmazási módja és az alperesnek a biztonsági elkülönítés alatti tevékenysége, illetve mulasztása volt vitatott.

[17] A rendelkezésre álló okirati bizonyítékok (jelentések, parancsnoki álláspont, biztonsági elkülönítő lap), valamint a tanúk vallomása alapján azt állapította meg, hogy a felperes 2020. április 7-én önveszélyes magatartást tanúsított. tanú1, tanú2 és tanú3 tanú is egybehangzóan úgy nyilatkozott, hogy a 235. számú zárka biztonsági elkülönítő, abban

szokásos külön bilincselést alkalmazni, a fogvatartott kéz- és lábbilincset kap annak érdekében, hogy önmagában ne tudjon kárt tenni. Az alperes által csatolt biztonsági elkülönítési lapokból kitűnően az elkülönítést a felügyelő 15 percenként, két alkalommal vizsgálta felül. Ekkor a felperes önkárosító szándékát hangoztatta. A felperest folyamatosan kamera ellenőrizte. A felperes nem bizonyította, hogy állapotát nem ellenőrizték és azt sem, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazását nem szüntették meg akkor, amikor arra már nem volt szükség. Az ellenőrzési naplók tanúsága szerint a felperes kérést, panaszt nem terjesztett elő az ellenőrzések során. Mindezekből az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy mivel a felperes önkárosító szándékát hangoztatta, a további bilincselés alkalmazásának és a biztonsági elkülönítésének jogszabályi feltételei fennálltak, ezért személyiségi jogainak megsértésére alappal nem hivatkozhat.

[18] Aaptalannak ítélte a felperes emberi méltóságának megsértése körében tett azon hivatkozását is, hogy a biztonsági elkülönítésének ideje alatt vizeletét – mivel nem mehetett ki vécére – nem tudta visszatartani és kénytelen volt a ruhájában könnyíteni magán. Ilyen feljegyzés nem született és a felperes sem hivatkozott az elkülönítést követően tett panaszában arra, hogy vizeletét nem tudta visszatartani.

[19] A bilincselés okozta sérülés vonatkozásában arra a következtetésre jutott, hogy amennyiben a felperesnek a biztonsági elkülönítés után 2-5 cm nagyságú, vérző sebei keletkeztek volna, azokról feljegyzés készül. Ilyen sérüléseket az elkülönítés megszüntetését közvetlenül követő orvosi vizsgálat nem rögzített és másnap sem látta el az orvos ilyen panaszokkal a felperest. A csatolt fényképfelvételeknek nem tulajdonított bizonyító erőt, tekintettel arra, hogy azok keletkezési idejét és módját, valamint a keletkezett sérülés okának a jelen eljárással való kétségtelen összefüggését megállapítani nem lehetett, az orvosi jelentések pedig kifejezetten ezzel ellentétes tartalmakat hordoztak. Elfogadta a tanúk azon nyilatkozatát, hogy a túl szoros bilincseléstől a kéz felduzzadt volna, amely tényt az orvosi vizsgálat nem rögzített. Ezzel szemben több tanú is elmondta és a csatolt jelentésekben is szerepel, hogy a felperes ellenállt a kényszerintézkedésnek.

[20] A személyiségi jogok a törvény által előírt szükséges esetben és a korlátozással elérni kívánt célhoz képest arányosan korlátozhatóak, a jogszerűen elrendelt és alkalmazott, indokolt, szükséges és arányos intézkedések a felperes személyiségi jogait többlettényállás hiányában nem sértik.

[21] Jelentőséget tulajdonított annak, hogy az önkárosítással fenyegetés a felperes életének veszélyeztetésével járt. Az emberi élet védelme megelőzi a többi alapjogot, így amennyiben azok ütköznek, elsődlegesen – és a szükséges mértékig – más alapjog akár korlátozás alá is eshet az Alaptörvény *I. cikk* (3) bekezdésében foglaltak alapján. A sérelemdíjra való jogosultság kérdését – a követelés jogalapjának hiányában – nem vizsgálta.

[22] Mellőzte a kamerafelvételek beszerzését, mivel azok már nem álltak rendelkezésre, az igazságügyi orvosszakértő kirendelésére vonatkozó indítványt pedig azért nem teljesítette, mert a perbeli eset és a fényképeken látható sérülések között nem állapított meg kapcsolatot. Nem vette bizonyítékként figyelembe a Magyar Helsinki Bizottság jelentését sem, tekintettel arra, hogy az általánosításokat tartalmazott, amelyek az egyedi ügy megítélése szempontjából nem relevánsak.

[23] A pervesztes felperest kötelezte perköltség megfizetésére. Az alperes jogi képviselőjének munkadíját a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: Ükr.) 4. § és 3. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján határozta meg 90.000 forint összegben. A le nem rótt eljárási illeték megfizetésére a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (1) és (2) bekezdése alapján a felperest kötelezte.

[24] Az elsőfokú ítélet ellen a felperes fellebbezett. Jogorvoslati kérelmében az elsőfokú ítélet megváltoztatását és annak megállapítását kérte, hogy az alperes megsértette a személyiségi jogát a testi épségének megsértésével, 2020. április 7-én végrehajtott bilincseléssel. Kérte az alperes kötelezését 375.000 forint sérelemdíj és ezen összeg után 2020. április 8-tól a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamat, valamint 835.000 forint elsőfokú, valamint másodfokú perköltség megfizetésére.

[25] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság téves jogi következtetéseket levonva utasította el keresetét, a „B” keresete tekintetében pedig döntést nem is hozott. Előadta, hogy személyiségi jogait az alperes csak a jogszabályok betartása mellett korlátozhatta volna. Bilincselésre, illetve a hosszú időtartamú bilincselésre egyáltalán nem volt szükség. Az órákig tartó, megszakítás és ellenőrzés nélküli bilincselést embertelennek és testileg kínzóknak tartotta. Kifogásolta, hogy az elkülönítés alatt az alperes sem étkezési, sem ivási lehetőséget, sem pedig a vécé használatát nem biztosította számára, az intézkedést nem vizsgálta felül az elrendelését követő 10 perc elteltével, továbbá nem szüntette meg azonnal, amikor arra már nem volt szükség.

[26] Érvelése szerint az alperes csak a Bv. tv. és a Bvszt. szabályainak [Bv. tv. 9. § (2) bekezdés, 83. § (8) bekezdés, 148. §, Bvszt. 11. § (5) bekezdés] betartásával járhatott volna el. Az előzetes figyelmeztetés nélküli, 6 órán át tartó, ellenőrzés nélküli, étel és ital megvonásával és a vécéhasználat ellehetetlenítésével járó bilincselés ezen előírásoknak nem felel meg, ebben az állapotában kényelmesen nem tudott elhelyezkedni, több órán keresztül volt olyan pózban, ami szenvedést okozott számára. Az emberi méltóság durva megsértése az is, hogy a vécéhasználat biztosításának hiányában a vizeletét már nem tudta visszatartani.

[27] Az eltúlzott szankció következtében csuklóin sebek keletkeztek, amelyeket az elsőfokú eljárás során csatolt fényképfelvételek bizonyítanak. Véleménye szerint az elsőfokú bíróság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy nincs kapcsolat a perbeli eset és a fényképeken látható sérülések között. A testi épsége megsértését bizonyítják az alperes által csatolt orvosi iratok is, amelyek szerint „látszanak a bilincselés nyomai”. További bizonyítékaul szolgálnak a csatolt panaszbeadványai is.

[28] Olyan erős ellenállásról, aminek következtében a csuklóján látható sérülések keletkeztek volna, egyik tanú sem nyilatkozott, mint ahogyan arról sem, hogy a sérüléseket az esetleg lazán feltett bilincs okozta. Sérülései egyértelműen a hosszú ideig tartó, szoros bilincselésből eredtek.

[29] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az általa felajánlott bizonyítékokat (fényképfelvételeket) figyelmen kívül hagyta, az orvosszakértő kirendelésére irányuló indítványának pedig nem adott helyt.

[30] tanú1, tanú2, tanú4, tanú3 tanúk vallomásai és a perben rendelkezésre álló jelentések alapján arra mutatott rá, hogy a tanúk a történetek leírásánál összebeszéltek, a jelentésekbe nem az került bele, ami ténylegesen történt, hanem amit a tanúk egymással „leegyeztettek”.

[31] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem döntött a „B keresetről”, azaz arról, hogy a folyadékszükséglet és a vécéhasználat biztosításának hiánya sérti-e személyiségi, alkotmányos, illetve emberi jogait és ha igen, akkor milyen összegű sérelemdíj illeti meg. Álláspontja szerint a jogsértés abban nyilvánul meg, hogy nem biztosították számára szabadon és kérés nélkül a vécé használatot, ami – az étel és ital megvonása mellett – indokolja sérelemdíj megállapítását a testi sérülést okozó bilincselés mellett. A kereseti kérelemről való döntés hiánya – amennyiben ez a hiány a másodfokú eljárásban nem pótolható – hatályon kívül helyezési ok.

[32] Hivatkozott arra, hogy a Bv. tv. 155. § (3) bekezdése szerint az elítélt részére legalább napi háromszori étkezést kell biztosítani. Az adott esetben déltől másnap reggelig ételmet, folyadékot nem kapott, ami éheztetést jelent. A bv. intézetnek a vécé használatot sem kérésre, hanem folyamatosan és kérés nélkül kellett volna biztosítania.

[33] Álláspontja szerint a vacsora hiánya 200.000 forint, a folyadékbevitel biztosításának hiánya 100.000 forint, a vécéhasználat hiánya 150.000 forint összegben megalapozza a sérelemdíjra való jogosultságot, azonban a sérelemdíj összege tekintetében fenntartotta a keresetlevelében meghatározott 375.000 forint összegű követelését. Kérte a sérelemdíj összegének meghatározásakor figyelembe venni az általa megjelölt sorozatos, az alperesnek felróható mulasztásokat, valamint azt is, hogy a bánásmód embertelen és megalázó volt. A sérelemdíj összecszerűségét befolyásolja, hogy a kényszerítő, mozgáskorlátozó eszköz alkalmazására öntörvényűen, retorziószerűen került sor, a bilincs szorosságát a kényszerintézkedés alatt nem ellenőrizték, nem kérdezték meg, hogy vannak-e fájdalmai. A kényszerintézkedés várható időtartamáról nem tájékoztatták, e vonatkozásban bizonytalanságban tartották. A bilincselés megszűnése után a csuklóján keletkezett sebeket nem látták el, fenyegetve érezte életét a bv. intézetben, nem zárható ki, hogy származása miatt, illetve retorzióként került sor vele szemben ilyen súlyos büntetés kiszabására.

[34] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségben marasztalását indítványozta.

[35] Álláspontja szerint az alperes a kötelező előírásokat követve intézkedett az önmagát és a felügyeleti személyek testi épségét, valamint a bv. intézet rendjét veszélyeztető felperessel szemben. Eljárása során nem sértette meg a fogvatartott személyiségi jogait. Úgy ítélte meg, hogy a felperes által megjelölt sérelemdíj és az egyéb költségigények nem állnak arányban egymással.

[36] Az orvosi vizsgálat eredménye bizonyítja, hogy az intézkedést követően a felperesnek nem volt sérülése, a felperes pedig egy nem igazolt időszakban és nem igazolt módon készített képpel kívánta bizonyítani, hogy sérülést okozott neki a bilincs. A bilincselés pontosan szabályozott tevékenység, amit legalább két ember végez, és egy mindig ellenőriz.

[37] A fellebbezés alaptalan.

[38] A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezést a Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el. A felülbírálat során a Pp. 380. §-ban megjelölt, az elsőfokú ítélet kötelező hatályon kívül helyezésére okot adó körülményt nem észlelt. A felperes jogorvoslati kérelmében ugyan kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság „B” keresete körében – amelyben a folyadékszükséglet és a vécé használatának hiányát vetette fel – nem döntött, azonban e hivatkozása – figyelemmel annak ténybeli tévedésére – szintén nem vetette fel az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének szükségességét.

[39] A rendelkezésre álló iratok alapján megállapítható, hogy a törvényszék az iratok tartalmával egyezően foglalta határozatába a felperes kereseti kérelmeit, amelyek közül az „A” megjelölésű a felperes személyiségi joga megsértésének megállapítására, a „B” megjelölésű pedig az alperes sérelemdíj megfizetésére kötelezésére irányult. Az elsőfokú bíróság valamennyi kereseti kérelem vonatkozásában döntött, döntését pedig megindokolta. Mindezek alapján – az elsőfokú ítélet megváltoztatására irányuló fellebbezési kérelemre tekintettel – a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján a másodfokú bíróság az ügy érdemében döntött, az alábbiak szerint.

[40] Felülbírálati jogkörét a Pp. 370. § (1) bekezdésének megfelelően a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között gyakorolta. Az elsőfokú ítéletnek nem volt fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése.

[41] A másodfokú bíróság a felülbírálat eredményeként megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel érintett részben az irányadó anyagi jognak megfelel, a megállapított tényekből az elsőfokú bíróságétól eltérő jogi következtetés nem vonható le. A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemi döntésével és annak indokaival is egyetértett. A fellebbezési érveléssel összefüggésben az alábbiakra mutat rá.

[42] A felperes jogorvoslati kérelmében kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság az önkárosító magatartására alapította ítéleti döntését. Álláspontja szerint az őt ért jogsértések abból következtek, hogy egyrészt a biztonsági elkülönítés során alkalmazott bilincs testi sérüléseket okozott számára, másrészt a több mint hat órán át tartó elkülönítése során az alperes nem biztosított részére étkezési, ivási, valamint vécéhasználati lehetőséget, amely mulasztásával megsértette a felperes emberi méltóságát.

[43] Személyiségi jogi sérelem akkor következik be, ha a sérelem a személyiséget, a személyiségi jog által védett életminőséget sérti vagy veszélyezteti. A Ptk. vélelmet állít fel arra nézve, hogy a mások személyiségi jogainak bármilyen megsértése vagy korlátozása jogellenes cselekmény, amelynek ellenkezőjét a sértő félnek kell bizonyítani. Minden személyiségi érdek sérelmét okozó, illetve azt veszélyeztető magatartás jogellenes, azonban vannak olyan körülmények, amelyek fennállása esetén a jogellenesség kizárt. Ilyen, amikor az oltalmazott magánautonómia védett határainak átlépése kifejezetten jogszabályi felhatalmazás alapján történik.

[44] Az adott esetben a bilincshasználat jogszerűségét az ügy egyedi körülményei alapján kell vizsgálni, értékelni kell, hogy a bilincs használatával érintett személyre, valamint az eljárási cselekményre tekintettel milyen speciális indoka van a személy bilincsből tartásának. A bilincs használatának elrendelése kérdésében az azt alkalmazni kívánó hatóság tagja széles mérlegelési jogkört gyakorol. A használat jogszerűsége kérdésében azt kell vizsgálni, hogy az adott egyedi esetben fennálló körülmények mennyiben támasztják alá az intézkedést. A bv. intézet munkatársaitól az egyedi mérlegelés lehetősége nem vonható el, a Bv. tv.-ben rögzített garanciális alapelvek betartásától azonban nem lehet eltekinteni. Vizsgálni kell tehát az adott esetben a szükségesség és az arányosság követelményének betartását (a Kúria Pfv.IV.22.223/2016/7. számú határozata).

[45] A Bv. tv. 145. § (1) bekezdésének *a)* pontja szerint az elítélttel szemben a végrehajtás rendjének megőrzése és a fogvatartás biztonságának fenntartása érdekében biztonsági elkülönítés alkalmazható. Az (5) bekezdés alapján a büntetés-végrehajtási szervezet tagja hivatásának jogszerű teljesítése során az intézkedéseinek a megengedett kényszerítő eszközök alkalmazásával is jogosult érvényt szerezni.

[46] A Bv. tv. 146. § (1) bekezdés *a)* és *d)* pontja alapján az elítélt biztonsági elkülönítésére akkor kerülhet sor, ha a bv. intézet rendjét, biztonságát súlyosan sérti vagy veszélyezteti, vagy ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsít. A (6) bekezdés szerint az ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító elítéltet az erre a célra kialakított helyiségben kell elhelyezni – ennek érdekében vele szemben mozgáskorlátozó eszköz alkalmazható –, és haladéktalanul intézkedni kell orvosi, vagy a bv. orvos távollétében szakápolói vizsgálata iránt. Az elkülönítés legfeljebb nyolc óra időtartamú lehet, és annak szükségességét kétóránként felül kell vizsgálni.

[47] A Bv. tv. 148. §-a szerint mozgáskorlátozó eszközként – testi sérüléssel nem járó módon – rögzítő övvel vagy anélkül bilincs, vezetőbilincs vagy a végtag rögzítésére alkalmas más eszköz az intézkedésre okot adó körülmény megszűnésig, de legfeljebb folyamatosan tizenkét óra időtartamra alkalmazható, ha az elítélt egészségi állapota azt megengedi.

[48] A fenti jogszabályi rendelkezésekből kitűnően a biztonsági elkülönítés alkalmazására – többek között – az intézet rendjének, biztonságának megsértése vagy veszélyeztetése esetén kerülhet sor, illetve akkor is, ha a fogvatartott ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsít. A felperes keresetlevelében azt adta elő, hogy a perbeli eset során ellenállást nem tanúsított, önkárosítással nem fenyegetőzött. Ezzel szemben a csatolt jelentések, az elkülönítő lap, valamint a meghallgatott tanúk vallomásai alapján az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy 2020. április 7-én a felperes önveszélyes magatartást tanúsított.

[49] A felperes fellebbezési érvelésével szemben éppen azért van jelentősége annak, hogy az elsőfokú bíróság – helyesen – az ön- és közveszélyes magatartás tanúsításának fennállását vizsgálta, mert a Bv. tv. idézett rendelkezései teremtik meg a jogszabályi alapot arra, hogy a felperes személyiségi jogait az alperes jogszerűen korlátozza. E körben a tanúk vallomása, a jelentések tartalma a felperes által hivatkozott összebeszélést nem támasztja alá, a jelentések hasonló tartalma csupán azt jelenti, hogy azok készítői az intézkedés megkezdése és alkalmazása során ugyanazt tapasztalták, amit a tanúvallomásaik is alátámasztottak.

[50] Helyesen állapította meg tehát az elsőfokú bíróság, hogy az önkárosító szándékát hangoztató felperessel szemben a bilincselés alkalmazásának és a felperes biztonsági elkülönítésének jogszabályi feltételei fennálltak. Ezt követően annak vizsgálata volt szükséges, hogy a bilincseléssel összefüggésben sérült-e a felperes testi épséghez fűződő személyiségi joga. E körben a felperes arra hivatkozott – a jogorvoslati kérelmében megismételve az elsőfokú eljárás során előadottakat –, hogy az órákig tartó, megszakítás és ellenőrzés nélküli bilincselés súlyos fájdalmat okozott neki, a szoros bilincs pedig felsértette bőrét, mindkét csukóján két-két helyen 2-5 cm hosszúságú sebeket okozva. Állítása alátámasztására fényképfelvételeket csatolt, amelyekről úgy nyilatkozott, hogy a perbeli esetet követően élettársa készítette azokat Skype videóhíváson keresztül. Fellebbezésében hivatkozott arra, hogy sérüléseit bizonyítják a csatolt orvosi iratok, majd ezt követően azt hangsúlyozta, hogy az orvosi iratokat egyértelműen cáfolják a csatolt fényképek, amelyeken jól látszódnak a sérülések.

[51] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság azon megállapításával, hogy a csatolt fényképfelvételeknek bizonyító erő nem tulajdonítható, tekintettel arra, hogy azok keletkezési idejét és módját, valamint a keletkezett sérülés okának a jelen eljárással való kétségtelen összefüggését nem lehetett megállapítani. Önmagában a felperes előadása nem támasztotta alá, hogy a fényképek a perbeli esetet követő állapotot dokumentálták, ezért a törvényszék megalapozottan utalt arra, hogy azok ismeretlen körülmények között készültek.

[52] Az eljárásban rendelkezésre álló egészségügyi dokumentáció szerint a felperest két alkalommal vizsgálták meg: először közvetlenül a biztonsági elkülönítés megszüntetését követően, akkor a vizsgálati lap szerint „külsérelmi nyom nincs rajta”; ezt követően pedig másnap, amikor az ambuláns vizsgálati lap szerint „panasza az, hogy mindkét csuklóján látszanak a bilincselés nyomai”, „teljesen levetkőztetve friss külsérelmi nyomot nem látok rajta” feljegyzéseket készítettek. Az orvosi iratok alapján egyértelműen megállapítható, hogy a bilincselés következtében a felperesnek – előadásával szemben – nem keletkeztek vérző sebei, az elkülönítését követő napon őt megvizsgáló orvos hámsérülést nem rögzített a vizsgálati lapon.

[53] Nem értett egyet tehát az ítéltábla a felperes azon fellebbezési hivatkozásával, hogy az elsőfokú bíróság tévesen értékelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat a felperes testi épségének megsértése körében tett vizsgálata során. Helyesen mellőzte a törvényszék a felperesnek az igazságügyi orvosszakértő kirendelésére vonatkozó indítványát, mivel a perbeli eset és a csatolt fényképfelvételeken látható sérülések közötti kapcsolat – a fentiek alapján – nem állapítható meg.

[54] A felperes fellebbezésében előadta továbbá, hogy jogi képviselője számos panaszbeadványt készített, kifogásolva a biztonsági elkülönítés körülményeit és a bilincselés okozta sérülést. Ezzel összefüggésben megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a felperes (vagy képviselője által) tett panasz szintén nem bizonyítja kétséget kizáróan azt, hogy a felperesnek a jelen eljárással összefüggésben sérülései keletkeztek, mivel a panaszbeadvány a felperes előadásának minősül.

[55] Nem értett egyet az ítéltábla a felperes által jogorvoslati kérelmében a végcéhasználat, valamint a biztonsági elkülönítés felülvizsgálata körében előadottakkal sem. Nincs jogszabályi alapja annak az elvárásnak, hogy a biztonsági elkülönítésre elhelyezett, mozgáskorlátozó eszközzel ellátott fogvatartott esetében 5-10 percenként felül kellett volna vizsgálnia az alperesnek, hogy az elkülönítés indoka fennáll-e. A Bv. tv. 146. § (6) bekezdésében előírt kétóránkénti felülvizsgálatot az alperes szabályszerűen elvégezte, ezen kívül 15 percenként személyesen, kamerán keresztül pedig folyamatosan ellenőrizte a felperest.

[56] A felperesnek a mellékhelyiség hiányával és a vizeletelési szükséggel, valamint azzal kapcsolatos sérelmeit, hogy étkezési és ivási igényeiről nem érdeklődtek, érdekmerlegelés útján kell elbírálni, mert e körben a felperes emberi méltósághoz való joga ütközött a büntetés-végrehajtás rendjének és biztonságának fenntartásához fűződő törvényi követelménnyel.

[57] Az egymással szembenálló érdekek összevetésének eredményeképp az állapítható meg – ahogy arra az elsőfokú bíróság is helyesen utalt –, hogy az adott esetben az emberi méltóság korlátozása a szükséges és indokolt mértéket nem lépte túl. Ennek jogszabályi alapja a Bv. tv. 9. § (1) bekezdésének rendelkezése, amely szerint az elítélt és az egyéb jogcímen fogvatartott az Alaptörvényben meghatározott alapvető jogait, valamint egyéb jogait és kötelezettségeit – a törvényben, a bíróság ügydöntő határozatában, valamint a bíróság és az ügyészség egyéb határozatában meghatározott korlátozásokkal vagy tilalmakkal – a büntetés-végrehajtás rendjével összhangban gyakorolja, illetve teljesíti.

[58] A felperes állításával szemben nem merült fel az eljárás során, hogy vizeletét a biztonsági elkülönítés ideje alatt nem tudta visszatartani. A végcéhasználat proaktív biztosítására vonatkozó előadás nem értelmezhető, az alperest ilyen kötelezettség a Bv. tv. alapján nem terhelte, bizonyítatlan maradt az is, hogy a felperest éhezttették, kérése ellenére nem adtak neki inni.

[59] Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[60] A felperes a fellebbezési eljárásban pervesztes lett, ezért a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes másodfokú eljárás során felmerült költségeinek megfizetésére. Az ügyvédi munkadíj összegét a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 81. § (1) és (2) bekezdése, valamint Az Ükr. 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján állapította meg.

[61] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 46. § (1) bekezdése alapján a saját 144.000 forint fellebbezési illetékét a felperesnek kell megfizetnie az IM rendelet 3. § (2) bekezdése szerint.

[62] Az egyes adótörvények módosításáról szóló 2022. évi XLV. törvény 70. §-ával megállapított Itv. 78. §-ának (4) bekezdése alapján a fizetendő illeték a bírósági határozat jogerőre emelkedésétől – a jelen esetben az ítéltáblai határozat meghozatalának napjától – számított 60. napon esedékes. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékbevételei számlájának száma 10032000-01070044-09060018.

[63] A másodfokú bíróság tájékoztatja a feleket, hogy az illeték megfizetése során az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát közleményként fel kell tüntetni. Amennyiben az illeték megfizetésére történő felhívásnak önként nem tesznek eleget a megjelölt határidőben, az illeték behajtására és megfizetésére az Itv. és az adóigazgatási eljárásokra irányadó jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni.

Budapest, 2023. május 30.

dr. Kovács Helga s.k.
a tanács elnöke

dr. Kovács Éva s.k.
előadó bíró

dr. Stecbauer Anita s.k.
bíró